

Access fun Grade 8–12 quizzes, matric past papers, K53 learner mock tests, and NBT prep!

All in one easy-to-use app.

DOWNLOAD GO STUDY NOW

Tap on the buttons above to download the app

 www.gostudy.club

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2019

**GESKIEDENIS V1
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 22 bladsye.

---

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme. 	30% (15 punte)
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting verkry uit bronne. • Analiseer bewyse uit bronne. 	40% (20 punte)
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings. 	30% (15 punte)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige relevante antwoord.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien.

1.3 **Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae**

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die puntetoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragraawe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ . _____ . _____
 _____ . _____ . _____

✓✓✓✓

Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

$\frac{32}{50}$

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE**2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:**

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstel skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument.
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun.
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die **PEEL-struktuur** in gedagte by die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidaat moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevant voorbeelde moet gegee word om die argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidaat moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende simbole MOET in die assessering van opstel gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie ^
- Verkeerde stelling _____
- Irrelevante stelling |
|
|
- Herhaling R
- Analise A√
- Interpretasie I√
- Argument LOA↑

2.5 Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 3	

- c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}26–27
A	VLAK 3	

NASIENMATRIKS VIR OPSTEL: TOTAAL: 50

	VLAKE 7	VLAKE 6	VLAKE 5	VLAKE 4	VLAKE 3	VLAKE 2	VLAKE 1
AANBIEDING 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
INHOUD 							
VLAKE 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAKE 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAKE 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAKE 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAKE 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAKE 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAKE 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

*Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; effense poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: KOMMUNISME IN RUSLAND, 1900–1940****SLEUTELVRAAG: WAT WAS DIE OORSAKE VAN DIE RUSSIESE REVOLUSIE IN 1917?**

- 1.1 1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
 • 'om geregtigheid en beskerming te soek' (1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
 • Werkgewers weier om ons behoeftes met ons te bespreek.
 • Hulle het geweier om die werksdag tot agt uur te verminder
 • Hulle het geweier om met ons, ons salaris vas te stel (3 x 1) (3)
- 1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
 • Hul verslawing was deur die tsaar en sy beamptes goedgekeur
 • Die tsaar en sy beamptes het die uitbuiting van die werkersklas ondersteun
 • Die uitbuiting van die werkersklas was deur die tsaar en sy amptenare volgehou
 • Die tsaar en sy amptenare het nie die werkersklas teen die uitbuiting beskerm nie
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
 (a) Kapitaliste
 (b) Burokrate (2 x 1) (2)
- 1.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
 • Tsaar het geweier om na sy onderdane te luister
 • Hy het sy soldate opdrag gegee om die optog te beëindig
 • Soldate het op die betogers geskiet – baie dood geskiet
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2)
- 1.1.6 *[Bepaling van betroubaarheid van Bron 1A – V3]*
Betroubaar
 • Dit is 'n uittreksel uit 'n petisie – eerstehandse inligting
 • Vader Gapon was 'n aktiewe lid en leier van die betogers
 • Die datum van die petisie stem ooreen met die werklike datum van die gebeurtenis
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.2 1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
 • Generaal Polivanov is vervang deur 'n swak, kleurlose man wat niks gedoen het om die stygende ontevredenheid in die leër te stuit nie.
 • Sergey Sazanov was vervang met Sturmer, die man met die Duitse naam (2 x 1) (2)

1.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*

- Rasputin het 'n groot invloed oor die Tsaar gehad.
- Rasputin het die Tsaar en Tsarina beïnvloed om sekere besluite te neem
- Rasputin het die land indirek bestuur terwyl die Tsaar op die oorlogsfront was
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*

- Rusland het Sazanov met die Duitsgesinde Sturmer vervang
- Rusland kon nie die oorlog teen Duitsland volhou nie.
- Russiese nederlae teen die Duitsers het die Britse oorlogspoging bemoeilik
- Met Rusland verslaan, kon Duitsland nou al sy troepe teen Engeland mobiliseer.
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

1.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*

- Rusland was onvoorbereid vir die oorlog maar die Tsaar volhard
- Russiese leer het 'n tekort aan wapens gehad – wat tot nederlae gelei het
- Russiese leer is verslaan maar die Tsaar weier om aan die oorlog te onttrek
- Mislukte oorlogspoging lei tot ontevredenheid en opstand teen die Tsaar
- Oorlog lei tot groot voedseltekorte – gevolglike protes-opstande.
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

1.3 1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*

- Om te wys dat die Russiese troepe tydens die oorlog verslaan was
- Om te wys dat Rusland nie in staat was om hul oorlogspoging voort te sit nie
- Om die lae moraal van die Russiese soldate uit te wys
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

1.3.2 *[Vergelyking van bronne om ooreenkomste vas te stel – V3]*

- Bron 1B noem dat die mense moeg was van die oorlog en dit word ondersteun in Bron 1C wat die moegheid van die soldate uitbeeld
- Bron B praat van die nederlae van die Russiese leer wat duidelik in Bron 1C uitgebeeld word
- Bron 1B noem dat die soldate geen wapens gehad het nie en dit word ondersteun in Bron 1C wat duidelik uitwys dat die soldate geen wapens gehad het nie.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

- 1.4 1.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
 • Petrograd-Bolsjewiste (1 x 2) (2)
- 1.4.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
 • Betoog teen honger
 • Oorlog
 • Tsaristiese bewind (3 x 1) (3)
- 1.4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
 • Tsaar het die ondersteuning van sy soldate verloor.
 • Tsaar kon nie meer sy mense onderdruk nie
 • Tsaar was geforseer om te abdikeer
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
 • Tsaristiese ministers en generale was gearresteer en toegesluit
 • Sleutel regeringinstellings en geboue was deur die Bolsjewiste oorgeneem
 • Voorlopige regering was met Bolsjewiste vervang
 • Winterpaleis is met 'n staatsgreep oorgeneem
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.5 *[Paragraaf – Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*
 • Werkers in St. Petersburg was ontevrede met werkgewers (Bron 1A)
 • Vader Gapon lewer petisie vir Tsaar en vra vir geregtigheid en beskerming (Bron 1A)
 • Werkers ontevrede met kapitalistiese uitbuiting (Bron 1A)
 • Tsaar weier om na werkers te luister en beveel soldate om op hulle te skiet (eie kennis)
 • Bloedige Sondag was die eerste teken van die rewolusie (eie kennis)
 • Rusland swak voorberei vir oorlog (Bron 1B)
 • Russiese troepe tekort aan wapens en word verslaan op die oorlogsfront (Bron 1B)
 • Ongewilde Rasputin se invloed oor die tsaristiese bewind neem toe (Bron 1B)
 • Nederlae lei tot ontevredenheid onder Russiese bevolking (eie kennis)
 • Nederlae lei tot voedseltekorte en tekorte lei tot optogte teen die Tsaar (Eie kennis)
 • Rusland verslaan by Tannenberg – lei tot optogte (Bron 1C)
 • 1917 groot optog in Petrograd teen hongersnood, oorlog en tsaardom (Bron 1D)
 • Soldate weier om optogte te onderdruk en sluit aan by die betogers (Bron 1D)
 • Dit lei tot die einde van tsaristiese bewind (Bron 1D)
 • Bolsjewiste raak ontslae van die Voorlopige regering (Eie kennis)
 • Bolsjewiste arresteer regeringsamptenare (Bron 1D)
 • Bolsjewiste neem Winterpaleis oor (Eie kennis)
 • Enige ander relevante antwoord (6)

	KRITERIA	PUNTE
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse. • Toon geen of min begrip van die oorsake van die Russiese Rewolusie van 1917. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp. • Toon 'n mate van begrip van die oorsake van die Russiese Rewolusie van 1917 • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	3–4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse. • Toon 'n deeglike begrip van die oorsake van die Russiese Rewolusie van 1917. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	5–6

(6)
[50]

VRAAG 2: KAPITALISME IN DIE VSA, 1900–1940**SLEUTELVRAAG: WAT WAS DIE IMPAK VAN DIE GROOT DEPRESSIE OP DIE LEWENS VAN AMERIKANERS IN DIE 1930's?**

- 2.1 2.1.1 *[Omskrywing van historiese begrippe uit Bron 2A – V1]*
- Verwys na die gevolge van die ineenstorting van die aandelebeurs in Amerika
  - Tydperk van ekonomiese agteruitgang en armoede as gevolg van die ineenstorting van die aandelebeurs in 1929
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 2.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Die nasionale selfmoordsyfer het tot 'n hoogtepunt in 1933 gestyg. (1 x 2) (2)
- 2.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- As gevolg van verleentheid of frustrasie. (1 x 2) (2)
- 2.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*
- Baie mans en vroue was werkloos en het werk gaan soek.
  - Baie mans en vroue het hul huise verloor en was op soek na verblyf
  - Baie mans en vroue het voedsel gaan soek
  - Enige relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*
- Baie families het hul huise verloor
  - Banke het huise afgeneem en baie families het dakloos geword
  - Mense het opslaanhuise uit afvalmateriaal gebou
  - President Hoover kon nie die mense van behoorlike behuising voorsien nie.
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.2 2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- '... die depressie tien jaar aan die gang was voordat swartmense selfs daarvan geweet het, of geweet dat dit bestaan het' (1 x 2) (2)
- 2.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Deelboere of bestaansboere (1 x 2) (2)
- 2.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*
- Swartmense het in armoede geleef voor die uitbreek van die Depressie
  - Die effek wat die Groot Depressie op blanke Amerikaners gehad het, was lankal deur swart Amerikaners ervaar
  - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*

- Hulle het die blankes aanvaar
- Hulle was simpatiek gesind teenoor Blanke hobo's
- Hulle het Blanke hobo's van voedsel voorsien
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.2.5 *[Bepaling van bruikbaarheid van Bron 2B – V3]***Bruikbaar**

- Dit is 'n uittreksel uit 'n onderhoud – eerstehandse inligting
- Angelou was 'n Burgerregteleier wat begrip vir die lot van swartmense gehad het
- Angelou haarself was swart – het dus armoede beleef
- Angelou is 'n geskiedkundige – gee dus 'n ingeligte weergawe van die onderwerp
- Bron wys dat swart mense in armoede en ellende geleef het lank voordat die Depressie uitbreek het
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.3 2.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*

- Rooi Kruis (1 x 1) (0)

2.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*

- Hulle het nie omgee vir hul onderdane nie
- Die wetgewer se planne was uit voeling met die behoeftes van hul mense
- Die wetgewer het nie die mense geraadpleeg aangaande die verligtingsprogramme nie
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.3.3 *[Onttrekking van bewyse vanuit Bron 2C – V1]*

- Weeklikse verligting van \$3 vir die gemiddelde gesin ...
- Gratis nutsdienste ** (gas, lig, water) en huur vir alle werkloses en deeltydse werkers wat minder as \$7 per week verdien.
- Voldoende sorg vir hawelose, jong en enkel werkers
- Voorsiening vir die opening van alle skole, betaling van salarisse aan onderwysers en gratis middagetes en boeke vir skoolkinders
- Stemreg vir alle werkloses sonder betaling van belastingheffing (Enige 3 x 1) (3)

2.3.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*

- Onderwys het tot 'n stilstand gekom
- Skole het gesluit
- Mense het nie geld gehad om skoolfooie te betaal nie
- Daar was nie genoeg geld om in die basiese behoeftes van onderwys te voorsien nie – salarisse en handboeke
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.3.5 [Bepaling van betroubaarheid van Bron 2C – V3]

- **Betroubaar**
- Die bron is 'n brief – eerstehandse inligting
- Die inligting in die bron kan bevestig word deur ander historiese bronne
- Die datum van die brief 1931 stem ooreen met die tydperk van die depressie
- Die doel van die bron was om die lesers in te lig en nie om te oortuig nie
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.4 2.4.1 [Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2D – V2]

- Groot Depressie het tot grootskaalse werkloosheid gelei
- Amerikaanse ekonomie het in duie gestort
- Amerikaanse Kamer van Koophandel kon nie eens hul eie lede se belange beskerm nie
- Amerikaanse Kamer van Koophandel kon nie werksgeleenthede vir werkloses verskaf nie.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 2 x 2) (4)

2.4.2 [Analise van bewyse uit Bron 2D – V2]

- Hy sou mismoedig gevoel het.
- Hy sou kwaad en gefrustreerd gevoel het teenoor die regering.
- Hy sou depressief gewees het.
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 1 x 2) (2)

2.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse vanuit relevante bronne – V3]

- Groot Depressie het 'n negatiewe impak op Amerikaners gehad (Eie kennis)
- GD het sielkundige gevolge gehad, veral op mans (Bron 2A)
- Selfmoord, verlating en egskedings was 'n alledaagse verskynsel onder mans (Bron 2A)
- Miljoene mans en vroue het werkloos geword (Bron 2A)
- Miljoene Amerikaners het hobo's geraak (Bron 2A)
- Miljoene Amerikaners het in Hooverilles/opslaan-huise gewoon (Bron 2A)
- Swart mense nie so swaar getref deur Depressie nie omdat hulle gewoon was aan armoede. (Bron 2B)
- Swart deelboere het arm gebly omdat hulle afhanklik was van plaaseienaars (Bron 2B)
- Swart Amerikaners kon identifiseer met armoede van blankes en daarom het hulle die blankes voorsien van kos (Bron 2B)
- Rooi Kruis het verligting gebring maar dit was nie voldoende nie (Bron 2C)
- Staat (Alabama) se maatreëls het nie die behoeftes van die bevolking aangespreek nie (Bron 2C)
- Amerikaanse onderwys het in duie gestort (Bron 2C)
- Amerikaners vra vir onmiddellike regeringshulp om werkloosheid te bekamp
- Depressie het tot grootskaalse werkloosheid gelei (Bron 3D)
- Amerikaanse Kamer van Koophandel kon nie die werkloosheidsprobleem oplos nie
- Enige ander relevante antwoord (6)

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken.

	KRITERIA	PUNTE
Vlak 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse. • Toon geen of min begrip van die impak van die Groot Depressie op die lewens van Amerikaners in die 1930's. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie 	0–2
Vlak 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp. • Toon 'n mate van begrip van die impak van die Groot Depressie op die lewens van Amerikaners in die 1930's. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf 	3–4
Vlak 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse. • Toon 'n deeglike begrip van die impak van die Groot Depressie op die lewens van Amerikaners in die 1930's. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	5–6

(6)
[50]

VRAAG 3: IDEES VAN RAS IN DIE LAAT 19DE EN 20STE EEU**SLEUTEL VRAAG: HOE WAS DIE JODE IN DUITSLAND VERVOLG?**

- 3.1 3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
 • Na die nasionale magsoorname in 1933 (1 x 1) (1)
- 3.1.2 *[Omskrywing van historiese begrippe uit Bron 3A – V1]*
 • Intense haat en teenkating van Jode.
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.3. *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
 • Duitse armoede
 • Die hiperinflasie in die Weimer-republiek
 • Duitse werkloosheid
 • Die nederlaag van die Eerste Wêreldoorlog (Enige 3 x 1) (3)
- 3.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
 • Dit was moeilik om 'n Jood te identifiseer
 • Die Duitsers self kon nie 'n definitiewe/bepalende omskrywing van 'n Jood gee nie
 • Die kriteria wat hulle gevolg het om Jode te identifiseer was wisselvallig
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 3.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
 • Jode het in armoede verval
 • Jode het tweedeklasburgers van Duitsland geword
 • Baie Jode het werkloos geword
 • Verlies aan inkomste het tot laer lewensstandaard gelei
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.1.6 *[Evaluasie van bewyse uit Bron 3A – V3]*
 • Sy behandeling kan as diskriminasie beskou word
 • Sy behandeling was 'n skending van menseregte.
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 3.2 3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
 • Hulle was gedwing om 'n kenteken in die vorm van 'n geel ster as identifikasiemiddel te dra (1 x 2) (2)
- 3.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
 • Om Jode te verneder
 • Om hulle vir segregasie en diskriminasie uit te ken (2 x 1) (2)
- 3.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
 • Daar was te veel Jode wat in aanhouding was.
 • Hy wou hulle elimineer sonder dat die publiek daarvan bewus was.
 • Om hul dwangarbeid in die gevangenis uit te buit
 • Dit was deel van Hitler se Finale Oplossing
 • Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*

- Hitler wou die Jode as 'n nasie uitwis
- Hitler het miljoene Jode na konsentrasiekampe gestuur
- Miljoene Jode is in die konsentrasiekampe vermoor
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.3 3.3.1 *[Interpretasie en analise van Bron 3C – V-2]*

- Om Hitler se beleid van identifikasie en diskriminasie uit te beeld
- Om uit te wys hoe Jode uitgeken was aan die Ster van Dawid
- Om uit te wys dat selfs kinders onderworpe was aan hierdie beleid van diskriminasie
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.3.2 *[Vergelyking van bronne om ooreenkomste te bepaal – V3]*

- Beide bronne wys dat Jode uitgeken was aan die Ster van Dawid
- Beide bronne wys dat selfs kinders onderworpe was aan hierdie identifiseringsproses
- Beide bronne toon dat daar teen Jode gediskrimineer was
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

3.4 3.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*

- 'Vergassing' (1 x 1) (1)

3.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*

- Om 'n moontlike opstand te voorkom
- Om te verseker dat hulle nie weet dat hulle vermoor sou word nie
- Om enige vorm van weerstand te vermy
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*

- Jode moes klaarblyklik hul klere uittrek om te stort
- Jode was in gaswaens geplaas
- Jode was vergas (3 x 1) (3)

3.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*

- Om die bewyse te vernietig
- Hulle wou die menseslagting 'n geheim hou
- Duitsland was besig om die oorlog te verloor en daarom het hulle die kamp vernietig
- Hulle wou nie hulself aan vervolging blootstel nie
- Enige ander relevante antwoord. (Enige 2 x 2) (4)

3.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]

- Jode in Duitsland was baie sleg behandel (Eie kennis)
- Daar was teen Jode gediskrimineer (Bron 3A)
- Jode was geblameer vir al Duitsland se probleme (Bron 3A)
- Anti-Semitiese wette afgekondig wat teen Jode gediskrimineer het (Bron 3A)
- Jode verban uit regeringsposte en hoer posisies (Bron 3A)
- Jode slegs toegelaat om ongeskoolde arbeid te verrig (Bron 3A)
- Jode word tweedeklasburgers van Duitsland (Bron 3A)
- Joodse besighede verwoes (Eie kennis)
- Jode blootgestel aan identifikasie vir vernedering en diskriminasie (Bron 3B)
- Jode uitgeken aan die Ster van Dawid (Bron 3B en 3C)
- Joodse kinders en babas was ook aan die identifikasieproses onderwerp (Bronne 3B en 3C)
- Jode na konsentrasiekampe gestuur – Chelmno (Bron 3D)
- Jode vergas in massa getalle by konsentrasiekampe (Bron 3D)
- Joodse besittings aan Duitsers gegee of verkoop (Bron 3D)
- Konsentrasiekampe deel van Hitler se Finale Oplossing (Eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord.

(6)

Gebruik die onderstaande rubriek om 'n punt toe teken.

	KRITERIA	PUNTE
Vlak 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse. • Toon geen of min begrip van hoe die Jode in Duitsland vervolg was. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie 	0–2
Vlak 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp. • Toon 'n mate van begrip van die hoe die Jode in Duitsland vervolg was. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	3–4
Vlak 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse. • Toon 'n deeglike begrip van die hoe die Jode in Duitsland vervolg was. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon 	5–6

(6)

[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4: KOMMUNISME IN RUSLAND, 1900–1940****SINOPSIS**

Hierdie vraag vereis dat die kandidaat moet sê tot watter mate Stalin suksesvol was om Rusland tot 'n supermoondheid te omskep. Die fokus moet op die Eerste en Tweede Vyfjaar Planne wees en die argument moet aandui tot watter mate hierdie veranderinge Rusland tot 'n supermoondheid sou omskep.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- **Inleiding:** Die kandidaat se inleiding moet die vraag beantwoord – *Stalin het tot 'n groot mate daarin geslaag om Rusland tot 'n supermoondheid teen 1939 te omskep.*

UITBREIDING

- Stalin geglo dat supermoondheid status slegs bereik kan word deur volledige staatsbeheer van die ekonomie
- Stalin het landbouopbrengs verhoog om die groeiende bevolking te voed
- om meer landbou werkers vry te maak vir industrie
- om uitvoere te vermeerder ten einde ingevoerde masjinerie en goedere te koop
- Plase was gekollektiviseer om kolkhoz (kollektiewe plase) en sovkhoz (staatsplase) te vorm
- Kleinboere het masjinerie gedeel en die plase saam bewerk
- Op die manier word baie grondlose kleinboere staatswerkers
- Kulakke het hulle verset teen kollektivisering – lei tot afname in landbouproduksie
- Kulakke is uitgeroei as 'n klas en kollektivisering is afgedwing
- Kleinboere is toegelaat om hul eie private stuk grond te besit waar hulle self kon werk
- Staat het meeste van die opbrengs gekoop en produksievlakke het begin styg
- *Stalin was definitief tot 'n groot mate suksesvol om Rusland tot 'n supermoondheid teen 1939 te omskep.*
- Staat voer opbrengste uit en verkoop opbrengste teen hoër pryse
- Op hierdie manier het die staat die kapitaal verkry om die industriële ontwikkeling van Rusland te finansier
- Teen 1939 was kollektivisering voltooi en dit sou verseker dat die industriële ontwikkeling van Rusland sou plaasvind
- Doel van industriële ontwikkeling was om Rusland onafhanklik te maak van kapitalistiese lande
- Klem op die ontwikkeling van swaar nywerhede – yster en staal
- Klem op die ontwikkeling van verbruikersgoedere en ontwikkeling van vervoer netwerk om industriële sentrums te dien
- Nuwe dorpe en fabriek is opgerig
- Magnitogorsk – 'n nuwe industriële dorp was gestig
- Fabriek vervaardig volgens staatskwotas
- Propaganda is gebruik om werkers te inspireer en om die belangrikheid van saam werk vir 'n beter toekoms te beklemtoon.

- Steenkool is ontgin – om yster en staal te smelt
- 1 500 nuwe fabriek gebou
- Werkers het lang ure gewerk
- Dnieper-dam – hidro-elektriese kragstasie gebou
- Groot dorpe en nywerheidsentrums is gebou
- Meer kleinboere het na die stede verhuis (verstedeliking)
- Verpligte onderwys het 'n geskoolde werksmag geskep
- Alle kinders tussen 3 en 16 het verpligte onderwys ontvang
- Dit het die jeug met kommunistiese oortuigings geïndoktrineer
- Woonstelle is gebou om die behuisingstekort op te los
- Motors is in Moskou gebou
- Olie is by Baku ontdek
- Die bou van netwerke van teerpaaie en kanaalstelsels om riviere in te rig vir praktiese navigasie het noodsaaklik geword.
- Stalin het aanmoediging, dissipline en terreur gebruik om sy doel te bereik
- Teen 1940 was Rusland die wêreld se tweede grootste industriële mag
- Nywerheid het nou meer as 70% tot die land se nasionale inkomste bygedra

Slot: Kandidaat moet die argument saamvat met 'n relevante gevolgtrekking met inagneming van die standpunt wat in die inleiding geneem was.

Stalin was definitief tot 'n groot mate suksesvol om Rusland tot 'n supermoondheid teen 1939. te omskep.

[50]

VRAAG 5: KAPITALISME IN DIE VSA, 1900–1940**SINOPSIS**

Die kandidaat kan saam met die stelling stem of gedeeltelik saamstem en die redes daarvoor verduidelik. Kandidate moet op die ekonomiese probleme en die oplossing daarvan fokus ten einde hul gedagtegang te ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- **Inleiding:** Die kandidaat kan saamstem of gedeeltelik met die stelling saamstem. *Roosevelt se Nuwe Bedeling het daarin geslaag om die ekonomiese probleme van Amerika op te los want hy het die ekonomie gered deur werk te skep vir miljoene Amerikaners, die vertroue in die bankwese te herstel en het hoop en optimisme vir miljoene Amerikaners gebring.*

OF

- *Roosevelt se Nuwe Bedeling het gedeeltelik daarin geslaag om die ekonomiese probleme op te los want dit het verligting en hoop gebring maar dit het definitief nie al die probleme opgelos nie.*

UITBREIDING

- Verligting – om die lewens van mense te verbeter
- Hervorming – om die omstandighede te verander om toekomstige vordering te verseker
- Herstel – herbou die Amerikaanse bedryf en handel
- Noodbankwet – herstel vertroue in banke
- FERA – geld opsy gesit vir verligting vir armes
- CCC – verskaf werk vir duisende werkloos
- Wet op Openbare Werke – het werk geskep deur die bou van paaie, hospitale, skole en huise.
- AAA – betaal boere om minder te produseer
- Nasionale Herstelwet – het kodes van billike mededinging, minimum lone opgestel
- TVA – het damme gebou om vloede te voorkom en bome geplant om gronderosie te voorkom
- Huiseienaars Leningskorporasie – help mense wat in gevaar was om hul huise te verloor
- Wet op Maatskaplike Sekuriteit – ouderdomspensioene, werkloosheidsvoordele
- Wagnerwet – het vakbonde toegelaat
- Werk Vordering Administrasie – akteurs en musikante
- Kritiek van die Nuwe Bedeling

Slot: Kandidate moet die argument met 'n gepaste gevolgtrekking saamvat met inagneming van die standpunt wat in die inleiding geneem was.

[50]

VRAAG 6: IDEES OOR RAS IN DIE LAAT 19de EN 20ste EEU**SINOPSIS**

Die kandidaat moet die stelling krities bespreek deur op die sleutelwoorde in die stelling te fokus. Die impak van Sosiale Darwinisme en Eugenika op die inheemse bevolking moet deeglik bespreek word.

HOOFASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- **Inleiding:** Die inleiding moet op die stelling fokus. *Die pseudo-wetenskaplike teorieë van Sosiale Darwinisme en Eugenika het inderdaad 'n negatiewe invloed op die inheemse bevolking van Australië gehad want in die implementering daarvan was baie Aborigenes uitgemoor tot op die punt van amperse uitwissing.*

UITBREIDING

- Die inheemse of 'eerste mense' van Australië is deur die Britse setlaars as 'Aborigenes' bestempel.
- Aborigine is 'n Latynse woord van 'ab' wat oorsprong beteken, en 'origine' wat van die begin af beteken.
- Hulle vorm ongeveer 2,5% van die moderne Australiese bevolking.
- Die Aboriginale bevolking van Australië ten tyde van die Europese nedersetting is geskat op tussen 300 000 en soveel as 1 miljoen.
- Hulle het in klein gemeenskappe gewoon met sosiale en godsdienstige gebruike.
- Soos alle ander samelewings, het hul tegnologie, voedsel en jagpraktyke verskil volgens die plaaslike omgewing.
- Diegene wat tradisionele aspekte van die Aboriginale lewe beoefen, woon tans in woestyngebiede waar die Europese nedersetting baie min is.
- Sedert die laat agtiende eeu, tydens die magtige en imperialistiese Britse verowering, is die inheemse bevolking van hul land onteien en het in baie groot getalle gesterf.
- Die Britte het hul kolonisasie van Australië in 1788 begin.
- Die uitwissing van inheemse bevolking het die uitbreiding van hul grens vergesel.
- Alhoewel baie inheemse gemeenskappe teen die setlaars in verset gekom het, het die Aboriginal-inwoners van Australië een van die grootste pogings tot uitwissing in die geskiedenis ondervind.
- Tussen 1788 en 1900 is die inheemse bevolking van Australië met 90% verminder.
- Die verdwyning van die Aborigenes in die suidooste van Australië was so vinnig dat daar geglo word dat hulle almal binnekort sou uitsterf.
- Afgesien van die verlies van toegang tot land, en dood deur geweld, het aansteeklike siektes soos waterpokkies, pokke, griep en masels baie laat sterwe.
- Inheemse Australiërs het 'n diep spirituele en kulturele verbintenis met die land, toe hulle gedwing was op pad te gee, het dit die sosiale samehorigheid ontbind.
- In die eerste deel van die twintigste eeu was die rasse-teorieë van Sosiale Darwinisme in Australië gewild en is dit gebruik om die setlaars se behandeling van die inheemse Australiërs te regverdig, as 'primitief' en 'minderwaardige ras'.
- Die Aborigines Protection Act 1909 het kampe opgerig om plek te maak vir die 'gedoemde ras om uit te sterf', aangesien Aborigenes 'onvermydelik sou uitsterf'.

- Die setlaars beleid het toegelaat dat baie Aborigines soos proefdiere behandel word.
- In die 1920's en dertigerjare is duisende inheemse bevolking in gemeenskappe regoor Australië onderworpe aan 'wetenskaplike' ondersoek na breinkapasiteit en skedel/kranium/kopbeen grootte.
- Kinders van gemengde Aboriginale en Europese afkoms is as 'half-basters' bestempel en as 'n bedreiging vir die sogenaamde 'rassuiwerheid' beskou.
- 'n Beleid gebaseer op die eugenetiese teorie het hierdie kinders van hul ouers weggeneem om 'die swartheid uit hulle te teel'.
- Tussen 1910 en 1970 is tot 100 000 Aboriginale kinders met geweld van hul gesinne geneem.
- Daar is nie aan ouers gesê waar hul kinders was nie en hulle kon nie opgespoor word nie, en daar was aan die kinders gesê dat hulle weeskinders is.
- Die rassitiese regering het aanvaar dat die Aborigines besig was om uit te sterf, wat die 'probleem' sou oplos.
- Die 'assimilasieprogram' is ingestel om dié van gemengde afkoms uit te skakel.
- Dit is gedoen deur Aboriginale kinders uit hul gesinne te verwyder.
- Hierdie kinders word dikwels die 'Gesteelde Generasies' genoem. Die setlaarsbeleid het geglo dat wit, Christelike gesinne en koshuise die beste omgewing was om Aboriginale kinders groot te maak.
- Hulle het geglo dat wat hulle doen was 'om hulle te beskerm' en 'die beste vir hulle' was, of die kinders of hul ouers daarvan hou of nie.
- 'n Nasionale ondersoek is in 1995 uitgevoer en het bevind dat dwangverwydering van inheemse kinders 'n ernstige skending van menseregte was.
- Dit was rassiediskriminasie en 'n daad van volksmoord.
- Die kwessie is uiters kontroversieel in Australië.

Slot: Kandidaat moet die argument saamvat met 'n relevante gevolgtrekking met inagneming van die standpunt wat in die inleiding geneem was.
Die pseudo-wetenskaplike teorieë van sosiale Darwinisme en Eugenika het inderdaad 'n negatiewe invloed op die inheemse bevolking van Australië gehad want in die implementering daarvan was baie Aborigenes uitgemoor tot op die punt van ampse uitwissing.

[50]

TOTAAL: 150